

Борисенко Л. Л. Організація самостійної роботи як фактор професійного становлення педагога / Л.Л.Борисенко // Педагогічна освіта: стан розвитку, проблеми, перспективи: Матеріали регіональної науково-практичної конференції викладачів вищих педагогічних навчальних закладів І—ІІ рівнів акредитації Східного регіону (м. Стаханов 22 березня 2012 р.). - Стаханов: ВП «Стахановський навчальний комплекс Луганського національного університету імені Тараса Шевченка». - Луганськ: СПД Резніков В.С., 2012. - С. 30-32.

Анотація Сучасна європейська освіта вимагає від учителя педагогічної «мобільності», вивчення сучасних новітніх технологій, запровадження в концепцію занять нових методів і підходів, орієнтації на студента, на його пізнавальну і творчу діяльність.

Ключові слова: самостійність, професійне становлення, педагог.

## ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЯК ФАКТОР ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ПЕДАГОГА

*Борисенко Л. Л. ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»*

Сучасна європейська освіта вимагає від учителя педагогічної «мобільності», вивчення сучасних новітніх технологій, запровадження в концепцію занять нових методів і підходів, орієнтації на студента, на його пізнавальну і творчу діяльність тощо. Але рішення поставленої задачі неможливо без підвищення ролі самостійної роботи студентів, яка планується, організується, контролюється та оцінюється. Як відомо, навчання потребує значних зусиль з боку студентів, їх систематичної праці, сформованості таких якостей, як наполегливість, уважність, самостійність, допитливість. Самостійна робота студентів є одним із головних факторів навчального процесу у вищій школі в світлі вступу України до Болонської системи. Навчити студента самостійно оволодівати знаннями - одне з головних завдань дидактики вищої школи. Таким чином, актуальність дослідження проблеми використання самостійної роботи у навчальному процесі обумовлена соціальними потребами в спеціалістах з високим рівнем професійних знань [3, с.34-35].

На теоретико-методологічному рівні проблема організації самостійної роботи студентів знайшла своє висвітлення в працях багатьох педагогів: Ю. Бабанського, В. Безпалька, П. Підкасистого, психологів: О. Леонтьєва, К. Платонова, С. Рубінштейна, методистів: Л. Паламар, М. Пентилюк та інші.

Метою нашого дослідження є розкриття процесу організації самостійної роботи як фактору професійного становлення майбутнього педагога.

Існує багато трактувань самостійної роботи студентів, але якщо всі погляди об'єднати та виділити головне, то виходить, що самостійна робота студентів - це основна форма організації навчання, яка включає різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності, яка здійснюється на

аудиторних та позааудиторних заняттях з урахуванням індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей студентів під керівництвом викладача або без його безпосередньої участі.

Самостійна робота студента є основним шляхом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 від загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

Організацію самостійної роботи студентів не можна розглядати як ізольовану проблему. Загальновідомо, що вона є органічною частиною навчального процесу, передумовою успішної реалізації програмових вимог з навчальних предметів. Особливого значення при цьому все більше і більше набувають самостійні завдання, оскільки жоден курс не дає студентам повного оволодіння професійними вміннями, а тільки допомагає їм подолати труднощі в процесі засвоєння знань та їх подальшого вдосконалення.

У процесі самостійної роботи здійснюється самоосвіта студента, яка сприяє поглибленню, розширенню і більш міцному засвоєнню знань. Основним засобом самоосвіти є самостійне вивчення та опрацювання наукової, науково-популярної, навчальної, політичної, художньої та іншої літератури. Джерелами самоосвіти слугують також газети і журнали (особливо фахові), радіо і телебачення, відвідування музеїв, театрів, виставок, спілкування з освіченими людьми, зі спеціалістами з різних галузей знань і практичної діяльності, зокрема з передовими педагогами.

Потреба у засвоєнні різнобічної інформації, піклування про розширення свого кругозору та ерудиції вимагає від молодого людини певної цілеспрямованості, дисциплінованості, великих вольових зусиль, уміння зосереджувати увагу на об'єктах вивчення, користуватися різними видами пам'яті та ін.

У сучасній вищій школі роль викладача все більше зводиться до організації пізнавальної діяльності студентів. Пізнання студент повинен здійснювати сам. Це має принципове значення. Тільки знання, здобуті власною працею, є міцними, глибокими і дієвими. Лише шляхом напруженої мозкової діяльності можна досконало оволодіти навчальним предметом. Самостійна робота формує навички самостійної діяльності взагалі, що є конче необхідним у будь-якій професійній діяльності, виробляє здатність самостійно приймати відповідальні рішення, знаходити оптимальний вихід зі складних ситуацій [2, с.76]

Самостійна робота відіграє значну виховну роль. Вона формує самостійність як важливу рису характеру, що займає провідне місце в структурі особистості сучасного фахівця. Вчені, педагоги, враховуючи ці закономірності, завжди наголошували на необхідності організації самостійної пізнавальної діяльності людини. Відомий чеський педагог Я.А. Каменський на титульному аркуші своєї книги «Велика дидактика» написав: «Альфой і омегой нашої дидактики хай будуть пошуки і відкриття засобу,

за якого ті, хто вчить, менше б вчили, а учні більше б вчили».

Розширення традиційного арсеналу способів, засобів, прийомів самостійної роботи за рахунок широкого застосування інформаційних технологій навчання, зокрема, залучення комп'ютерних технологій повинно сприяти вдосконаленню навчального процесу у вищій школі. Використання комп'ютерних навчаючих програм у самостійній роботі є поліфункціональним. Поступово на зміну традиційній системі навчання приходить особистісно орієнтована, традиційні методи замінюються інноваційними, що передбачають зміщення акцентів у навчальній діяльності [2, с.19-23].

Сучасна вища школа покликана забезпечити студента міцними, оперативними знаннями, а також навчити його вчитися (тобто вчити себе) самостійно. Освічена людина сьогодні — це самостійна людина, що вміє самостійно приймати рішення, самостійно добиватися поставленої мети, має навички власними силами оволодівати знаннями, удосконалювати свою фахову майстерність індивідуально.

Одним з універсальних факторів виховання конкурентноздатного фахівця є його вміння самостійно, творчо мислити.

Оцінюючи сучасний стан організації самостійної роботи студентів, можна стверджувати, що існує ще багато проблем і недоліків, які потребують подальшого вирішення.

#### Література

1. Бойко Я. Організація самостійної роботи студентів у вищих педагогічних навчальних закладах / Я. Бойко // Рідна школа. - 2009. - № 10. - С. 19-23. 2. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение / Козаков В. А. - К.: Вища школа, 1990. - С. 153.

1. Шимко І. Проблеми організації самостійної роботи у вищій школі / І. Шимко // Рідна школа. - 2005. - № 7. - С. 34-35.